

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.14, april 2019

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tilsyn ved dr.theol. h.c. Niels Jørgen Cappelørn

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

Indledning til “Den Blodsottige Kvinde”

ved Else Riisager

Indhold

- 1 Udgivelse
- 2 Placering i forfatterskabet
- 3 Opbygning og stil
- 4 Anvendt litteratur

1 Udgivelse

“Den Blodsottige Kvinde” udkom omkring den 12. september 1842 i *Nordisk Tidsskrift for christelig Theologi*, bind 4, s. 1-4. Dette bind af tidsskriftet var alene udgivet af P.C. Kierkegaard, og tilsvarende tidligere bind havde Grundtvig også denne gang leveret digte og artikler. Kierkegaard var blandt de yngre teologer, der var inspireret af Grundtvigs tanker. I 1836 var han blevet licentiat på en afhandling, hvor han forsøgte videnskabeligt at begrunde og udvikle Grundtvigs kirkelige anskuelse i dets modsætningsforhold til den traditionelle teologi. Gennem en årrække var han jævnlige kommet i Grundtvigs hjem, indtil han i 1842 blev sognepræst i Pedersborg og Kindertofte ved Sorø.

I tidsskriftet er “Den Blodsottige Kvinde” trykt under overskriften “Aandelige Digte”, og efter digtet fulgte et andet af Grundtvig, “Kvinde-Evangeliet”. “Den Blodsottige Kvinde” er en bibelhistorisk salme eller sang, der gengiver forlægget om kvinden med blødninger i Mark 5,25-34 og Luk 8,43-48 samt i svagere grad i Matt 9,20-22. “Kvinde-Evangeliet” svarer derimod bedre til afdelingens overskrift. Det righoldige digt beskriver evangeliet gennem bibelske kvindeskikkelser. Fortælling om kvinden med blødninger bruges også her, men til at danne en skikkelse, der forgæves søger

helbredelse og tro, og som kommer til at stå for søgen, tvivl og falsk oplysning (strofe 35-46).

2 Placering i forfatterskabet

Det vides ikke, hvornår “Den Blodsottige Kvinde” er skrevet, men digtet er sandsynligvis oprindeligt tænkt at skulle indgå i anden del af Grundtvigs *Sang-Værk til den Danske Kirke*, der skulle bruges ved kristendomsundervisningen af børn og unge. Efter at Grundtvig i sommeren 1837 havde færdiggjort det første bind af sangværket, skrev han til vennen B.S. Ingemann: “Min Hensigt var nu i Vinter at give en Række af *bibelhistoriske* Sange, til at oplive Betragtningen af Guds underlige [dvs. underfulde] Gjerninger i begge Pagters Dage og da især af Frelserens jordiske Levnedsløb” (22. september 1837; i Grundtvig & Ingemann 1882, s. 198). Virkeliggørelsen kom dog til at trække ud.

De to første hæfter af sangværkets anden del var udkommet i 1839 og februar 1841, og selvom udgivelsen viste sig at standse hermed, havde Grundtvig i 1842 nok ikke helt opgivet at fuldføre den. Hæfterne indeholdt bibelhistoriske salmer og sange, og efter nogle indledende digte var udgivelsen opbygget efter kronologien i Det Gamle Testamente. Andet hæfte sluttede abrupt midt i fortællingen om Rahab.

Da Grundtvig i 1870 udgav *Sang-Værk til Den Danske Kirke-Skole*, gled “Den Blodsottige Kvinde” naturligt ind i rækken af nytestamentlige digte som nr. 76.

3 Opbygning og stil

“Den Blodsottige Kvinde” gengiver i stroferne 1-17 den nytestamentlige fortælling om kvinden, der led af blødninger og blev helbredt i mødet med Jesus, fordi hun troede. Strukturen i stroferne følger de bibelske forlæg i Mark 5,25-34 og Luk 8,43-48 ganske nøje. I strofe 18-21 udlægges fortællingen i en kommentar, der gør kvindens historie almen og belærende.

De 21 strofer er opbygget i en V-struktur med strofe 11, hvor helbredelsen foregår, som den centrale strofe, hvilket yderligere er markeret ved gentagelsen af første vers af strofe 1. De 10 første strofer og de to første vers af den ellefte strofe er forberedelse til underrets øjeblik, hvor kvinden rører en søm af Jesu tøj. Helbredelsen sker, hvor fortællingen standser med et komma: “Rører og, til Lykke,”. De 10 sidste strofer uddyber og forklarer helbredelsen i mødet med Jesus. Det skildres dels konkret for kvinden (strofe 12-17), dels som en mulighed for dem, der hører fortællingen (strofe 18-21).

Den sproglige stil er forholdsvis enkel og ind imellem med udtryk, der ligner talesprog, f.eks. “Værre gaaer det tit” (strofe 8). Derimod er brugen af fortællertid avanceret. Digtet begynder in medias res (strofe 1) og tegner et billede af en situation, der er fortalt i præsens frem til helbredelsen (strofe 1, 7-9 og 11). Efter helbredelsen er fortællertiden i præteritum (eksempelvis strofe 15), ligesom det er tilfældet med forhistorien til helbredelsen (strofe 2-4). Dertil indeholder digtet indre monologer (f.eks. strofe 5-6) og replikker (f.eks. strofe 14,3-4). Indflettet i historien findes

kommentarer fra fortælleren, der blandt andet forklarer og udlægger forløbet (eksempelvis strofe 10 og 12). Digtet slutter med en kristen forkyndelse på baggrund af den bibelske fortælling, hvor den kristne opfordres til i tro at knæle for Kristus på lignende måde som den blødende kvinde (strofe 21).

En salme med bibelsk forlæg og med enkel strofeform og stil som den, Grundtvig skaber med "Den Blodsottige Kvinde", findes der flere eksempler på i hans salmedigtning. Her skal blot nævnes salmen med forlæg i Matt 15,21-28, hvor Jesus helbreder den kanaanæiske kvindes datter: "Kvindelil! Din Tro er stor, / Skee dig, som du vilde!" (Grundtvig 1853, 5. oplag, nr. 718).

4 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1839-1841) *Sang-Værk til den Danske Kirke*, bind 2, hæfte 1-2. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1853) *Fest-Psalmer*, 5. opl. [1850]. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1868-1881) *Psalmer og aandelige Sange*, bind 1-5; bind 2 (1870): *Sang-Værk til Den Danske Kirke-Skole*. København.
- Grundtvig, N.F.S. & B.S. Ingemann (1882) *Grundtvig og Ingemann. Brevvexling 1821-1859*, udg. Svend Grundtvig. København.
- Kierkegaard, P.C. udg. (1842) *Nordisk Tidsskrift for christelig Theologi*, bind 4. København.